

FRANCESC PARCERISAS

Engrunes (fragments)

Em sentiu? Us parlo de tan lluny!

RENÉ CHAR

A terra hi ha dos trossos de cotó fluix tacats de sang. Miro al voltant, no hi ha ningú. Cap altre indicatiu de res. ¿Algun ferit, algun petit accident laboral, un nen a qui li rajava el nas? Soc als lavabos d'un centre comercial. Em rento les mans, torno a examinar tota la sala buida. Res. La il·luminació és forta, la música arriba molt esmorteïda. Surto i no paro de mirar amunt i avall. Paradoxalment, perquè el cotó no té puntes ni arestes per clavar, els dos trossos de cotó fluix tacats de sang m'han capgirat la tarda, se m'han clavats a la imaginació. Em dirigeixo a poc a poc a la zona dels videojocs on m'esperen els meus fills.

Tornar a llegir *Vida molta* i *Jubileu*, de Víctor Català. Francesca Bartrina parla sobre Caterina Albert. Ho fa tan de pressa que no puc deixar de mirar-la, hipnotitzat per la velocitat amb què vol repassar totes les seves notes, fins a l'extrem d'embarbussar-se. Aquest nerviosisme extrem té un element de fascinació sexual,

Francesc Parcerisas és poeta, traductor i crític literari. És autor, entre altres obres, del dietari *La primavera a Pequín* (Quaderns Crema, 2013). El 2015 va rebre el Premi Nacional de Cultura de la Generalitat de Catalunya

com el xiulet de la serp, o el moviment continu d'un eixam o d'un formiguer. Pronuncia «hi és» (a la gironina, amb la *e* oberta) en una sola emissió de veu. (Això el 16/3/2005, a l'IEC.)

Caterina Albert va revelar a Don Joan Maragall que era una dona, en una carta que li escriu el 23 de desembre del 1902. He de buscar en quina època se situa l'acció de *The Awakening* de Kate Chopin, per si hi ha cap paral·lelisme.

Francesca Bartrina era professora a la Universitat de Vic; va morir el 2014, als 45 anys, d'un càncer contra el qual va lluitar aferrissadament molts anys. Amics i col·legues li van retre un homenatge a les cotxeres del Palau Robert de Barcelona. Si no recordo malament, després de diverses intervencions més acadèmiques, s'hi va fer una lectura escruixidora de *La infanticida* de Víctor Català.

Llegit el dietari de Ramon Ramon *Dins el camp d'herba*. Agre, ben escrit, intel·ligent, esquerp. No deu ser un home fàcil, però la facilitat de tracte no garanteix la bona literatura. M'ha agradat molt més que el dietari d'en Guillem Simó, que també era esquerp però amb unes dosis d'injustícia i ressentiment que me'l feien de mal comprendre, antipàtic. A banda dels judicis literaris, m'adono que els últims quaranta anys, o més, les forces de l'espanyolisme han aconseguit trencar el teixit cultural —en aquest cas la xarxa editorial— dels Països Catalans. Ni d'en Guillem Simó, mallorquí, ni d'en Ramon Ramon, valencià, no n'havia llegit mai res, ni segurament n'havia sentit a parlar fins que, per les circumstàncies que fos (veure'ls citats en algun article o en algun text), em van encuriosir i vaig demanar els llibres per correu. Enorme pobresa d'aquesta cultura que es fa a bocins, com un pa granellut i sec que s'esmicola quan en volem tallar una llesca.

Anotat en una llibreteta de tapes verdes: El 2002 a Itàlia es van publicar més de 20.000 títols nous. D'aquests, dos o tres poden arribar a vendre més de 500.000 exemplars, i un 20%, més de 5.000. Però més del 50% dels llibres publicats no arriben a vendre 1.000 exemplars.

En català, l'any 2011, s'havien editat, en total, 7.682 llibres. Caldria contrastar quants eren nous i quants eren reedicions, i amb quins tiratges. M'hauré de descarregar la informació de la *Panoràmica de la edició espanyola de llibres*, a veure si en trec l'aigua clara.

De la meua meravella per la música —o, més ben dit, davant alguns fragments musicals— veig que em retorna l'interès per allò que constitueix la metafísica de la

música que, en qualsevol cas, materialista com soc, no pot ser altra cosa que la «física» de la música. Fa moltíssims anys, quan acabava la carrera i pensava dedicar-me a temes d'estètica, ja vaig buscar alguns llibres sobre la qüestió, i en recordo un, *The Physics of Music*, que potser encara tinc en algun lloc. La qüestió és esbrinar, ara i aleshores, quins són aquells elements musicals, aquells sons, que fan que el nostre cervell reaccioni com ho fa: quins ritmes timbalejants ens encomanen un enardiment físic, quins acords del violí ens posen melancòlics, quins virtuosismes de piano ens deixen garratibats, etc. I, evidentment, quins són els mecanismes neuronals que tot plegat acciona, i si aquests mecanismes són iguals en totes les persones o són adquirits culturalment. Perquè hi ha «músiques» que potser no desperten en certs grups de gent els mateixos estímuls; una raga índia tocada per citaristes eminents em meravella per la seva complexitat i pel virtuosisme que «veig» de manera manifesta en els intèrprets, però no em commou. (Dono per suposat, potser erròniament, que commou els oients indis.) De manera prou diferent he escoltat aquests instruments d'una o dues cordes xinesos, que produeixen uns sons un xic repetitius i monocroms però que em provoquen una sensació de calma i benestar força agradable, com una música agradosament endormiscadora. La grandiositat i el *crescendo* de les obertures wagnerianes apel·len a la meva sensibilitat (a la manera com es veuen estimulades les meves neurones) d'una manera diferent, però amb molts punts en comú, de com les estimulen els acords de «Ne me quitte pas», de Jacques Brel: amb un punt de dramatisme escruixidor. Però dubto que la generació dels meus fills es vegi estimulada de la mateixa manera; si no és així —que no ho sé—, voldria dir que l'element cultural de l'educació musical, o de l'educació *tout court*, té un pes específic enorme. Comprenc que en sentir «la cançó de l'estiu» més tronada recuperem estímuls que possiblement tenen molt més a veure amb l'arxiu on tenim desats els records de les nostres emocions sentimentals que no pas amb les estructures musicals, però... Suposo que l'estructura de la música és l'estructura de la composició i que el compositor, si vol produir un efecte determinat, disposa d'una paleta de recursos concrets als quals pot recórrer, i que coneix les diferents maneres de combinar-los per produir efectes concrets. I és aquí, en aquest punt de la composició, tan semblant a l'escriptura, on m'agradaria anar a parar, on m'agradaria que algú m'expliqués de manera prou convincent el funcionament per poder escatir fins a quin punt hi ha uns universals o fins a quin punt la subjectivitat, la individualitat, són les que predominen. Potser el primer exercici que em caldria fer és escoltar «Cuando calienta el sol aquí en la playa...» i els tres minuts de l'«Intermezzo» de *Cavalleria rusticana* i provar de distingir, jo, tot sol, com reaccio davant aquestes notes.

Paraules per aprofitar: desdients (que no s'adiuen), inoportívols (que no es poden tolerar, comportar), dejectívola (bandejable), veu mollívola (tova, blana). Totes en dues pàgines de l'esplèndida traducció de Sèneca feta per Carles Cardó a la FBM. [Quan les escric a l'ordinador, el pobre corrector automàtic me les marca totes!]

Endut per aquesta dèria de rumiar sobre els estímuls musicals he agafat de la biblioteca *La musique et les heures* de Vladimir Jankélévitch, però la descripció que fa de diverses peces de Satie, de Rimski-Kórsakov i, després, de diversos compositors a la tercera part («Le Nocturne») té més a veure amb la literatura i amb l'especulació filosòfica que amb la física i la neurologia, que és el que jo busco. En alguns moments, a més, Jankélévitch fa aquesta cosa tan francesa que sempre m'irrita una mica: garolar amb una vèrbola plena d'un excés de suficiència. A estones s'embrancha amb brillants *parrafades* que semblen d'una profunditat astoradora però que no sé si diuen res, el decorat intel·lectual —com em passa sovint amb l'assaig i la poesia francesa— em sembla massa sumptuós i abarrocat i segurament em «distreu» de la comprensió estructural que busco. Feta aquesta observació, trobo a *La musique et les heures* moltíssims elements extraordinàriament útils i estimuladors. Per exemple quan, al començament de l'anàlisi de Satie, diu: «Il y a chez Satie comme une pudeur du sentiment qui se reconnaît d'abord au refus de développer, ensuite au refus d'exprimer» (p. 10); em sembla una descripció perfecta de certa poesia que vol essencialitzar-se, despullar-se de tot accessori, i que, amb l'anhel de ser *povera*, acaba tan esquifida que deixa damunt la taula unes engrunes anèmiques que difícilment podran assaciar la gana del lector. Em costa saber si això prové del «pudor del sentiment», com diu Jankélévitch, però almenys soc capaç de veure-hi, prou clarament, una enorme reticència a desenvolupar-se o a manifestar-se. És probable que l'ascetisme total sigui el buit, però el camí cap al buit segur que ha d'estar indicat per monjoies més visibles i païdores, com la flor esbatanada que els japonesos posen dins un bol d'aigua en una estança nua: la bellesa de la flor és allò que ens permet copsar la bellesa corprenedora del buit que ens envolta; sense aquest detall «material», de delicadíssima complexitat, no podria existir cap mena d'enlairament anímic.

També, quan Jankélévitch parla del nocturn, hi ha un moment esplèndid en què parla de «l'equívoc de les transicions» (p. 233), que ell aplica a la «curiosité passionnée du romantisme pour le passage, pour les moments intermédiaires entre les extrêmes et notamment pour cette heure vespérale qui est le régime ambigu de la raison déclinante et de l'intuition en instance». No hi podria estar més d'acord: aquesta transició de què parla és el pas aristotèlic de la potència a l'acte, quan tota

la virtualitat encara és possible o està a punt de perfer-se; és l'enamorat que no ha consumat el seu amor però que sap que molt probablement el consumarà; la idea del poema que està a punt d'escriure. «Un fil a punt de trencar-se.»

Dubtes a l'hora d'emprendre noves lectures. ¿La versió francesa d'*Incerta glòria*, els relats de Ruyra, acabar les cròniques de Muntaner que vaig començar a Chicago, posar-me amb el Proust de J. M. Pinto...? De moment m'estimo més agafar alguna cosa breu, que pugui dur a la butxaca i llegir a les estones mortes de les esperes o al transport públic; tinc massa llibres encetats damunt la taula, que no puc transportar i que he de llegir amb el llapis a punt per subratllar o fer alguna anotació. Ara em cal una cosa més lleugereta i manejable, un llibre de bon pair. El recurs més fàcil serà, com sempre, ficar-me qualsevol Simenon a la butxaca.

En una intervenció que vaig preparar per llegir a Castelló, se'm va acudir de fer una comparança entre el recorregut per una pinacoteca europea i el recorregut per un museu (no gosava emprar-hi el nom de pinacoteca) xinès, a fi d'accentuar les diferències en la manera de contemplar les respectives tradicions pictòriques. Avui, en un altre context (estic llegint alguns articles sobre la retraducció), trobo un paràgraf que s'adiu del tot amb el que jo tenia al cap. És un text de la professora canadensa Annie Brisset que cita dos acadèmics més: Nicolas Chapuis i Eugene Eoyang, que miraré de trobar a la biblioteca. L'article d'Annie Brisset va ser publicat a la revista *Palimpsestes* el 2004. Diu: «Prenons la Chine, par exemple, dont la langue nomme un seul versant de l'identité le "même", par opposition à l'"autre". Le sens philosophique du verb "être" ne peut se traduire que par approximation. Le contraire du "néant" n'est pas "être", mais "avoir" : "Cette indifférence à la question de l'Être s'inscrit dans une vision du monde où la conscience de Soi se confond délibérément avec la consciencie du Tout. [...] Selon le point de vue d'où on l'observe, l'imaginaire chinois minimise la position du Sujet — qui ne peut être 'autre' — ou, au contraire, valorise la position du Maître — qui incarne le Tout", p. XI). La valeur d'une œuvre d'art réside alors moins dans la quête d'originalité et beaucoup plus dans la *perfection* du geste — acquise par imitation — qui doit donner à voir la perfection *déjà* présente dans la nature. La répétition, le figement des codes frappe un occidental — non averti — confronté pour la première fois aux motifs de la poésie, du théâtre ou de la peinture. "L'art n'est rien moins que la quête d'éternité", dit le peintre japonais Taikan (1898-1956), mais l'éternité se conquiert ici dans un schéma de connaissance et d'expression opposé à celui de l'Occident,

régi par la compétition et la recherche du nouveau. Si l'homme ne fait qu'un avec la nature et si tout lui vient d'elle, les mots comme les sentiments, on peut inversement attribuer aux objets des qualités humaines.»

Seguint el fil del que vaig anotar l'altre dia, avui, en un programa a la televisió, un xaman maori explica que, per als maoris, la terra no és de la gent, sinó que la gent és de la terra.

Lectures. Al final, en aquestes darreres setmanes, he practicat el sistema de lectura totalment desendreçat que més m'agrada: saltar d'una cosa a l'altra, empès pels estímuls del moment, per l'evocació o la menció d'un nom, per l'atzar del dia a dia. Una mica com qui estira les cireres d'un cistell i veu com les unes arrosseguen, a la impensada, les que venen a continuació. Vaig llegir Dovlàtov (*Els nostres*) en la traducció de Miquel Cabal; me'l va regalar la Mireia arran d'alguna conversa que havíem tingut (crec que amb el Víctor Molina i la Cristina) sobre el nostre viatge a Rússia. El Víctor em va regalar el llibre/biografia d'Emmanuel Carrère sobre l'escriptor Eduard Limónov, un veritable *destroyer* a tots els nivells, i no el vaig poder deixar. De fet, em va fer abandonar *En la orilla* de Rafael Chirbes, que havia comprat a la llibreria Llorenç de Vilanova quan l'autor va morir, perquè mai no n'havia llegit res; però vaig trobar Chirbes feixuc, enfarfegat, espessament barroc..., i em costava molt d'esforç i concentració avançar-hi. La biografia novel·lada de Carrère va submergir-me en una lectura de contrastos i traç molt gruixut, amb aquesta cosa valleinclanesca, a tot o res, que tenen alguns escriptors russos. Després, per no quedar-me sense res per llegir al tren, vaig saltar a l'antologia de Ruyra publicada a «Les Millors Obres de la Literatura Catalana», una veritable delícia; l'havia llegit fa temps però l'he redescobert amb una admiració sense reserves: per la llengua, les construccions, la sensualitat (tan mal reprimida que se li escapa per totes les costures), per l'enorme capacitat descriptiva. Grandíssim. (Em vaig anotar a la llibreteta un grapat de mots i d'expressions enlluernadores.) Això em va dur a llegir el llibre de Gabriel Ferrater sobre Ruyra, Víctor Català i Pla, que no tenia a casa i que vaig treure de la biblioteca de la UAB (les conferències que jo recordava —sobre poetes— i que tinc fotocopiades eren les del curs anterior, les del meu últim any a la universitat, el curs 65-66). Ferrater divaga una mica i fa algunes precisions bones, però crec que menysté la capacitat descriptiva i suggeridora de Ruyra. L'exemple que posa del conte «Els vint corders de Blanes» no és gens útil perquè està basat en una facècia lingüística una mica beneita, sense importància, de cap pes en el

conjunt total de les narracions. Trobo que Ferrater no remarca prou, per exemple, l'enorme sensualitat de «Les coses benignes» o l'esclat oníric (dalinià *avant la lettre*, brutal, abassegador) de «La fi del món a Girona». Quan pugui, he de continuar llegint Ruyra.

En un gran coixí estampat que hi havia en un dels dormitoris de casa de la Marilyn i el Michael, a Londres, sobre un fons blau cridaner, amb grans lletres, hi havia escrit: «Si tu me divorces je ne mangerai pas du sable.»

Gràcies a un blog sobre llibres que segueixo —*¡A los libros!*, de Daniel Heredia—, em va interessar trobar algun llibre de Jesús Marchamalo (autor de llibres sobre llibres, sobre biblioteques, sobre escriptors) que vaig demanar per Internet i que vaig llegir tan bon punt el vaig tenir a casa. Té coses curioses, però no era ben bé el que jo esperava; em va semblar una mica desendreçat, segurament perquè és el resultat d'un aplec d'articles de diari. Però alguna de les seves citacions al volum *Las bibliotecas perdidas* em va fer llegir *Las palabras de la tribu*, de Francisco Umbral, un repàs molt personal a la literatura espanyola d'ençà del 98, de la qual bàsicament se salven només Juan Ramon Jiménez, Gómez de la Serna, Camilo José Cela i, curiosament, Josep Pla, per qui mostra una gran admiració. El llibre d'Umbral, que no tenia però que vaig treure de la biblioteca, és ple de frases contundents, d'aquestes que enlairen o ensorren un autor, de vegades sense massa fonament; però m'agrada molt aquest repàs a autors que conec prou bé i que han estat també els de la meva formació adolescent i juvenil. De seguida es veu que les dimensions de la literatura castellana permeten barrejar el judici amb la *boutade* i l'exabrupte, cosa que, segurament, la literatura catalana, per les seves dimensions massa reduïdes, no es pot permetre sense un estremiment traumàtic. El llibre d'Umbral m'ha esperonat a demanar-ne un exemplar per guardar (vull, si cal, aprofitar les seves sentències per a altres citacions) i un parell més de dedicats al safareig social i literari de la Transició espanyola. A veure...

Mœurs

I

Al vagó del metro, un noi amb uns discs encastats als lòbuls de les orelles em recorda algun cromó d'aquells àlbums de races humanes que col·leccionàvem de petits. En poc més de mig segle, allò que era una curiositat antropològica d'una tribu

llunyana ha esdevingut una moda prou ben tolerada enmig de la ciutat. Em fa pensar en el costum tribal de fer forats a les orelles de les nenes acabades de néixer. Un costum que, durant alguns anys de «progressia», tothom blasrava, però que amb la proliferació dels pírcings de tota mena, sembla haver ressuscitat amb força inesperada.

II

Bona part dels vídeos que he vist de pornografia europea i americana comencen amb una llarga fel·lació, però bona part dels vídeos pornogràfics xinesos i japonesos comencen amb un intens cunnilingus. No sé si cal fer-ne cap mena de deducció cultural.

III

Treure't les sabates quan arribes a casa per poder posar els peus damunt la taula.

IV

No sols les engega pel broc gros, de l'alçada d'un campanar, sinó que fa servir un llenguatge groller i insultant. Els acòlits diuen que proposa el canvi, la renovació. Jo he de confessar que el trobo mal educat i massa tibet, que no el suport. Em sap greu perquè s'acabarà produint alguna mena d'esvalotament col·lectiu. Tinc la impressió que hi ha moltes gallines tan avorrides que només desitgen que la guineu els entri al galliner.

Mentrestant he de decidir si em poso a llegir la primera novel·la de la trilogia de Julià de Jòdar, la poesia completa de Gerard Vergés o *L'últim mono* de Lluís M. Todó. Però acabo de descobrir que, colgat sota els papers que omplen la taula, tinc *Entre quatre parets* de Murger, un volumet de «La novel·la estrangera» d'abans de la guerra que, com *Escenes de la vida bohèmia*, retrata la pintoresca i dramàtica vida dels artistes al París de finals del XIX. Me'l llegiré primer, perquè resulta que amb l'amic Jaume Radigales fa un temps vam estar xerrant a la ràdio sobre *La bohème* de Puccini. Al final, tot lliga, fins l'atzar.

Segon dia de l'any 2016. Fa temps que no anoto res, les idees s'acaramullen però no tinc gaire esma de posar-les per escrit. Hi ha una part de mandra i hi ha una part de desencís vital; o potser no exactament vital, sinó més aviat transcendent: cada cop dubto més que l'escriptura tingui cap sentit, que sigui una activitat moguda per res que no pertanyi a la banalitat més prima i desballestada de la nostra espècie animal.

Ahir, justament, va fer un any de la mort del Josep Miquel Sobrer, i d'aquí uns dies en farà també un de la mort del Carles Miralles; hi penso molt sovint, i no trobo cap explicació per a la meua supervivència: aquestes meves opinions, aquestes meves notes, les podrien haver escrit ells amb molta més intel·ligència o habilitat literària que no pas jo, però, del «trio de la benzina», jo soc l'únic que queda per fer-ho (només si em vaga de fer-ho, perquè no me'n sento gens obligat i, quan m'hi obligo, no puc deixar de pensar en la total irrellevància del que faig). Que els amics ens deixin és una llei de vida, tot i que dol que ho facin tan d'hora, quan exultàvem per haver arribat als setanta i poder gaudir de la jubilació i posar fil a l'agulla a molts projectes sempre postergats o inacabats. Però la seva absència crea també una apatia gran, com si continuéssim en una cursa que els altres corredors han abandonat; una cursa que no es tractava de guanyar sinó més aviat de fer plegats, de construir en conjunt. Són sensacions que em sobten, que em produeixen un rerefons de *malaise* que m'amoïna. El Josep Miquel i el Carles eren amics d'ençà que ens vam conèixer a la Universitat de Barcelona amb setze o disset anys, uns xitxarel·los, doncs. Però malgrat les distàncies i no ser amics d'aquells que treballen plegats o que es veuen sempre, o que fan les vacances amb les famílies, havíem conservat l'amistat i el respecte de veure'ns créixer, i de fer-nos grans, i d'anar assolint reptes que quan érem joves i compartíem il·lusions potser ni tan sols somiàvem. Potser una mena d'amistat idealitzada, per damunt de les contingències de la vida de cadascú.

En una de les llibretes del dietari del Josep Miquel que vaig poder llegir a casa seva a Bloomington, vaig ensopegar, per casualitat, amb un passatge en què criticava la meua amistat poc franca, poc oberta: deia que el posava al corrent de la vida del país però que mai no m'obria ni em sincerava amb ell, que amagava o em desentenia dels problemes personals. La crítica em va sorprendre però no em va semblar injusta: em costa de parlar dels meus estats més íntims o dels meus sentiments i segurament m'és més fàcil fer-ho amb desconeguts que no pas amb els amics. En llegir el fragment, vaig pensar que el devia escriure en un moment en què necessitava de mi aquesta relació més afectuosa que potser jo, instintivament, havia esquivat. Sovint em passa que intento evitar que la gent se'm confessi, perquè en general no em veig amb cor de carregar amb les preocupacions alienes i mai no he tingut cap virtut per pensar que puc concedir cap consell, cap butlla, cap perdó. De manera semblant, però en el sentit contrari, el Carles —amb qui sempre havíem mantingut una relació personal igualment afectuosa però més intermitent— em va sorprendre quan em va comunicar que volia proposar-me per a la Secció Filològica de l'IEC; venint de la seva part era, evidentment, un honor, però era, sobretot, un respecte enorme dins de la nostra amistat: ell em reconeixia uns mèrits en els quals

jo no m'havia parat mai a pensar. Sé que va fer la gestió i la proposta (m'ho va explicar arribat el moment) i que tant ell com els altres membres que van avalar la candidatura van quedar una mica decebuts que, a la tria final, tingués més pes una altra candidatura.

He de llegir Juan de Andrade, *Recuerdos personales*, Ediciones del Serbal, 1983; es veu que hi dona notícies sobre la vida d'Andreu Nin. He de buscar el fil per recupear la informació que ens va donar la neta de Nin al seminari de Farrera organitzat per la Marta Marín-Dòmine. Era una història d'una duresa familiar interessantíssima, amb el rerefons del personatge excepcional d'en Nin. La clau de volta: Nin era bígam, tenia dues famílies, i filles amb totes dues dones. Al retorn de Nin de la Unió Soviètica, totes dues famílies coincideixen a Barcelona.

Aprofito un sopar familiar a Oviedo per preguntar al meu oncle Iván alguns detalls sobre la seva evacuació de Barcelona a l'entrada de les tropes franquistes. Ell era un nen i es trobava en unes colònies a la Molina amb el meu altre oncle, Jesús. La meva tieta, Edita, que també hi havia anat, em diu que s'enyorava tant de la mare que no parava de plorar i que la van haver de tornar a Barcelona. L'oncle Iván recorda que van trobar unes llaunes de carn amagades en un marge de pedra, i que la petita colla d'amiguets les van devorar amb avidesa. Amb l'entrada de les tropes franquistes a Barcelona, els meus dos oncles, Iván i Jesús, van ser evacuats amb la resta d'interns de la Molina a França, en tren; van anar a parar a Sées, al departament de l'Orne, a mig camí entre Le Mans i Caen. Hi van passar uns tres mesos, fins que l'àvia —no sé a través de quines institucions— els va reclamar per al reagrupament familiar. La meva mare, que, com a molt, devia tenir catorze o quinze anys, els va anar a buscar, a través de la zona de França ja ocupada pels alemanys, per dur-los a Tarnac, amb l'àvia, la meva tieta Edita i la petita, Beni Josefina, nascuda a Barcelona i que va morir a Tarnac d'una meningitis. A Tarnac, em diu l'oncle Iván, vivien a l'Hôtel du Centre, convertit en allotjament. Forçats a retornar a Espanya (ells van decidir retornar a Barcelona, on estaven més segurs de no ser represaliats, i on van acabar residint algun temps) per l'avenç dels alemanys a França, recorda que el meu pare i la meva mare li van regalar un Meccano en complir els 11 anys i que li van dir que era l'últim regal que li feien fins que no tornés a tenir un aniversari capicua (els 22).

Tot això ho trobo anotat en un paperet diminut que duia a la butxaca el dia del sopar, un paperet on tenia anotada l'adreça de la Gemma Gorga, d'un dia que hi vam anar a dinar.

Al documental *Un espion à Pékin*, d'Arte France, que en Joaquim Sala ens va recomanar, Patrice Fava, antropòleg i sinòleg francès, fa un comentari referit als primers francesos que van aterrar a la Xina després de la revolució, en el moment en què es van restablir les relacions diplomàtiques amb França el 1964. És un comentari que trobo, amb les moltíssimes diferències que fan al cas, molt encertat per descriure l'atracció de la meva generació per aquella Xina: «La gent que arribava a la Xina es despersonalitzava i quedava infantilitzada pels xinesos i, a més, sentíem una mena d'admiració espontània per la Xina, cosa que era normal i que ens va passar a tots i, al final, només en vèiem el costat bo i, com que els xinesos eren mestres en l'art de rebre la gent, els estrangers se sentien, en correspondència, com si fossin ambaixadors de la Xina a l'estranger. La Xina era un país tan misteriós, tan tancat, que el sol fet d'haver-hi anat ja era una experiència formidable i, a més, molts francesos veien en el model xinès tot allò que els altres països socialistes no havien aconseguit.»

Per un d'aquests miracles que es produeixen a Internet, que cerques una cosa i vas a parar a una altra, descobreixo que vaig enviar uns poemes al Premi Joan Santamaria l'any 1963. No en tinc cap record, però pot ser que en algun lloc apareguin els poemes, desats dins algun sobre. ¿Què devia pensar, què devia esperar? Ni idea. No en guardo ni un petit garbó d'entusiasme o de decepció, de goig o de desil·lusió, res de res. Puc repetir-me que aquell altre no era jo, però ho era i, a més, no cal que em justifiqui, i menys encara davant de mi mateix; i, sobretot, ni a mi ni a ningú no ens cal justificar l'enorme i misteriosa absurditat de viure, dels temps diversos que formen la vida de cadascú. ☪